

קוֹנְטֵרַס

בְּחֹר חֶזֶק

יגלה ממעלת בחור אשר הוא מתחזק, ואינו נשפר
מכל מה שעובר עליו, ויורה לכל בחור דרכים
ונתיבות בעבודת השם יתברך — איך להצליח.

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹעִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִיס לִיה

רַבִּי נֵתָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוֵקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמְאֲמָרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסֵלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: בְּחֹר בְּחֹר חֲזַק
נִקְרָא זֶה שֵׁשׁ לוֹ עֵקֶשׁנוֹת גְּדוּלָה לֹא
לְהַשְׁבֵּר מִשּׁוֹם דְּבָר, וְאַפְלוּ כְּשֶׁאֶחָד
פּוֹגֵעַ בּוֹ, אֵינּוּ עוֹשֶׂה מְזֵה עֶסֶק, אֶלָּא
מִמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ, זֶהוּ בְּחֹר עִם אִפִּי
חֲזַק, וְהוּא יִצְלִיחַ מְאֹד.

(אמרי-מוהרא"ש חלק ב' תתקעא)

קוֹנְטֵרַס

בַּחֹר חֶזֶק

בְּנֵי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְזַכֵּר אֶת מֵאֲמַר הַחֶכֶם
מִכָּל הָאָדָם (מִשְׁלֵי כב, ו): "חֲנֹךְ לְנֶעַר עַל-פִּי דַרְכּוֹ,
גַּם כִּי יִזְקִין לֹא יִסּוּר מִמֶּנָּה"; כַּאֲשֶׁר בַּחֹר צָעִיר
מִרְגִּיל עֲצָמוֹ לְהִכָּנֵס בְּעִבּוּדַת הַבּוֹרָא יִתְפָּרֵף שְׁמוֹ,
אִם הוּא "בַּחֹר חֶזֶק", יָכוֹל לְהִצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד. כִּי
כָּף אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן רו),
כְּשֶׁבַחֹר עֲדִין צָעִיר, לֹא מִזְמֵן יָרְדָה נִשְׁמָתוֹ מֵעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, וְלִכֵּן הוּא זוֹכֵר עֲדִין אֶת הַקּוֹל מִן הַשָּׁמַיִם.
לֹא-כֵן כָּל שְׂנוּזְקָן יוֹתֵר — שׁוֹכַח אֶת הַקּוֹל. וְלִכֵּן
מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לְקָרֵב זְקֵנִים אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא. וְלִכֵּן אֶצֶל רַבֵּנוּ ז"ל הָיָה הָעֵקֶר בְּנֵי הַנְּעוּרִים.
וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר-הַמְּדוּת, אוֹת תְּשׁוּבָה, סִימָן עג):
הָעִבּוּדוֹת שְׂאָדָם עוֹבְדֵי אֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵף בְּבַחֲרוּתוֹ,
כָּל יוֹם עָרְכוּ יָקָר מִשָּׁנִים רַבּוֹת שֶׁל עִבּוּדָה לְעֵת

זְקֵנוֹתוֹ. כִּי בְהִיּוֹת הָאָדָם בְּבַחֲרוֹתוֹ, מֵצֵד אֶחָד —
 בּוֹעֵר בּוֹ מְאֹד לְחֹזֵר אֶל שְׂרֵשׁוֹ, כִּי לֹא מִזְמַן יִרְדֶּה
 נִשְׁמָתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְעֵדִין הוּא זֹכֵר מֶה הָיָה
 בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן
 רו), וְכִמְאֶמְרָם ז"ל (נִדָּה ל:): קִדְּם שְׂיֹצֵא הַתִּינוּקָה
 לְאַוִיר הָעוֹלָם מְלִמְדִים אוֹתוֹ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְנִרְ
 דְלוּק עַל רֵאשׁוֹ; וְכֵן אוֹמְרִים (שָׁם): קִדְּם שְׂאָדָם
 נוֹלָד, מִשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ: תְּהִיָּה צְדִיק וְאֵל תְּהִי רָשָׁע.
 וְלִכֵּן כְּשֶׁבָחֹר עֵדִין צָעִיר, הוּא נִזְכָּר מֶה שֶׁשָּׁמַע
 וְרָאָה, כִּי אֵף עַל גֵּב דְּאִיהוּ לֹא חֲזִי, מִזְלִיָּה חֲזִי
 (מְגֵלָה ג.), כִּי נִשְׁמָתוֹ עֵדִין תַּחַת הַהֲרָגָשָׁה שֶׁל שְׂכִינַת
 עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ. לֹא-כֵן כְּשֶׁמְתַבְּגְרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמְכַל
 שְׂכֵן וְכָל שְׂכֵן כְּשֶׁבָחֹר נִכְשָׁל בַּחֲטָאִים, עוֹוֹנוֹת
 וּפְשָׁעִים, וּבִפְרָט בְּפָגַם הַבְּרִית, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגָּם
 לְבוֹ וּמִתְבַּלְבֵּל לוֹ הַמַּח-מַחֲשָׁבָה, וְכִבֵּר אֵינָנו מְסַגֵּל
 לְחַשֵּׁב מֶה הָיָה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. וְכִכֵּל שְׁמֵתִבְּגֵר
 יוֹתֵר, הוּא הוֹלֵךְ וּמְתַרְחֵק מִן הַקִּדְשָׁה, עַד שֶׁנִּשְׁכַּח
 מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי. וְלִכֵּן בְּחֹר צָעִיר, זֶה הַזְמַן שֶׁלוֹ לְחֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֶל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא, כָּל זְמַן
 שֶׁעֵדִין לֹא הִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. אֲבָל מֵצֵד שְׁנֵי —
 הַיָּצֵר הָרַע בּוֹעֵר בְּכַנֵּי הַנְּעוּרִים מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט
 בְּדוֹר הַזֶּה, אֲשֶׁר הָעֶרְב-רַב מִתְּפַשְׁטִים מְאֹד בְּעוֹלָם,

וְלָקְחוּ לְעֶצְמָם מְשִׁימָה לְהַכְשִׁיל אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
 בְּכַפִּירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת וּבְנֵאוֹף, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן.
 וְכִמּוֹ שְׁרַבְנוּ ז"ל אָמַר (שיחות-הַר"ן, סימן קכו), שְׁקֵדִים
 הִגְאָלָה, לֹא צְדִיק אֶחָד יִהְיֶה שְׂיִצְעֵק בְּעִבּוֹר אַמוּנָה
 פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲלֹא הִרְבֵּה צְדִיקִים יִצְעֲקוּ עַל
 זֹאת, עַד שְׂיִהְיֶה נֶחֱר גְּרוֹנָם, כִּי תִהְיֶינָה אֶפִּיקוֹרְסוֹת
 גְּדוּלוֹת בְּעוֹלָם. וְאָנוּ עֵדִים, שְׁנִתְקַיְמוּ דְבָרֵי רַבְּנוּ
 ז"ל בְּמֵלֵא מוֹבֵן הַמֶּלֶךְ, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, כָּל הָעוֹלָם
 כֵּלּוּ בְּכֻלָּלוֹת וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּפִרְטוּת מְלֵא כְּפִירוֹת
 וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת, יִדְבְּרוּ מֵהַכֹּל, אֲבָל לֹא יִדְבְּרוּ
 מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִם לֹא דֵי בְּכָךְ, אֲזִי, רַחֲמָנָא
 לְצֻלָּן, הַפְּקִירוּ אֶת הָעֲרִיּוֹת לְגַמְרֵי, אֲשֶׁר כָּל
 הָרְחוּבוֹת מְלֵאִים שְׁקוּץ, תְּעוּב, זְהוּם וְעֵרָם,
 וּמְכַשִּׁילִים אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרֵאוֹת אֲסוּרוֹת, עַד
 שְׁקֵשָׁה לְמִצַּא בְּחֹר אֶחָד שְׂיִהְיֶה נָקִי מִפְּגָם הַבְּרִית.
 כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים (סִנְהֶדְרִין מֵה.): אֵין יֵצֵר
 הָרַע שׁוֹלֵט, אֲלֹא בְּמֵה שְׂעִינְיוֹ רוֹאוֹת; וְלִדְאֲבוּנְנוּ
 הָרַב, קָשָׁה לְחַצוֹת אֶת הַכְּבִישׁ וְלֹא לְהַכְשִׁיל בְּרֵאוֹת
 אֲסוּרוֹת. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּמִדְבָר רַבָּה,
 פְּרָשָׁה י', סִימָן ו'): מָה רָאָה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשָׂאֵל
 מִיִּשְׂרָאֵל הַלֵּב וְהָעֵינַיִם שְׂיִהְיוּ אַחֲרָיו? לְפִי
 שְׂהֶעֱבְרָה תְלוּיָהּ בָּהֶם, הָעֵינַיִם רוֹאוֹת אֶת הַזּוּנָה,

וְהֵלֵב מְהֵרָה אַחֲרֶיהָ; עַד שֶׁנִּכְשָׁלִים בַּחֲטָאִים, וְכָל
הַמַּח מַטְמֵטֵם וְכָל הֵלֵב נֶעֱשֶׂה עָקָם, וַיֵּשׁ לוֹ קִשְׁיוֹת
וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל. וְלִכֵּן
"בְּחֹר חֲזָק" הַמְתַּחֲזֵק לְמֵרוֹת כָּל הַכְּפִירוֹת
וְהָאֶפִיקוֹרְסוֹת וְכָל הַנְּאוּף שֵׁישׁ בְּעוֹלָם, הוּא חָשׁוּב
מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, כִּי כָּךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(פְּסָחִים קִיג.), שֶׁרִנָּק בְּעִיר גְּדוּלָה, רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא יָכוֹל לְהַעֲיִד עָלָיו שֶׁהוּא נָקִי מִחֲטָאִים
וּמַעֲוֹנוֹת. כִּי לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, עוֹבֵר עַל בְּחוּרִים מֵהַ
שְׁעוֹבֵר, אֲשֶׁר רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְהַצְּדִיק יוֹדְעִים. וְכֵן
כָּתַב הַ"רֵאשִׁית חֲכָמָה" (שֶׁעַר הַתְּשׁוּבָה, פָּרָק ג', אוֹת י'):
וּמֵהַדְּבָרִים הַצְּרִיכִים עֲכָשׁוּ לְתַקֵּן, הוּא אוֹת בְּרִית
הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, שֶׁאֵין אָדָם בְּזִמְנֵנוּ נֹצֵל מִמֶּנּוּ
בְּבַחֲרוֹתוֹ. וְאִם הַצְּדִיק הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהִיא תְּלִמִּיד
הַרַמ"ק ז"ל, שֶׁחָלְפוּ מִדּוֹרוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבַּע-מֵאוֹת
שָׁנָה, כּוֹתֵב דְּבַר כְּזֶה, שֶׁאֵין אָדָם בְּזִמְנֵנוּ נֹצֵל מִמֶּנּוּ
בְּבַחֲרוֹתוֹ, מֵהַ נֹאמַר אָנוּ, שֶׁהֲרַחוּבוֹת כִּיּוֹם מְלֵאֵי
זְהָמָה שֶׁל שְׁקוּץ, תְּעוּב וְזֵהוּם, מֵהַ עוֹבֵר עַל
בְּחוּרִים! ?

וּבְשִׁבִיל זֶה שְׁלַח לָנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה אֶת רַבֵּנוּ ז"ל, כִּי רַק הוּא יָכוֹל

לְלַחֵם עִם בְּלָעַם. רַבְּנוּ ז"ל אָמַר (תִּי-מוֹהַר"ן, סִימָן רמד), שְׂיֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל מְאֹד בְּכָל יוֹם בַּתְּפִלָּה, שֶׁהוּא צָרִיף לְזִכֹּר אֶת בְּלָעַם. וְאָמַר עַל זֶה מוֹהַר"ן תְּ ז"ל, שֶׁהֵבִין מִדְּבָרָיו ז"ל, שֶׁהוּא לוֹחֵם עִם קְלַפַּת בְּלָעַם; כִּי כָּל עֲנִיָּן בְּלָעַם הָיָה נְאוּף, וְרַבְּנוּ ז"ל לוֹחֵם אֹתוֹ וּמְכַנִּיעוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁמְחַדִּיר אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמְגַלֶּה לָנוּ אֶת עֲנִיָּן תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת — לְהַתְּבוּדָה וְלְשִׁיחַ בֵּינֵנו לְבֵין קוֹנוֹ בְּמָקוֹם פְּנוּי, וּלְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ כָּל אֲשֶׁר צָרִיף, וּלְשַׁפֵּךְ אֶת כָּל לְבוֹ, שְׂזָה כָּל הָעֲנִיָּן שֶׁל הַתְּבוּדוֹת, שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כה), שֶׁהַתְּבוּדוֹת הֵיא מְעַלָּה גְּדוֹלָה מֵהַכֹּל; הֵינּוּ שְׂאָדָם יִרְגִיל עֲצָמוֹ לִילֵף לְמָקוֹם פְּנוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, בְּשָׂדֵה אוֹ בְּיַעַר, אוֹ בְּאִיזָה מְרִתֵּף, אוֹ גַּג, וְיִתְבוּדָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, וַיִּפְרֹשׁ כָּל שִׁיחָתוֹ מִכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וּמְצִיק לוֹ, וְכָל אֲשֶׁר בּוֹעֵר בּוֹ יִצְעַק קוֹלֵי קוֹלוֹת. וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כא), שְׂאָדָם שֶׁעֹבֵר עַל פְּגָם הַבְּרִית צָרִיף לְצַעַק קוֹלֵי קוֹלוֹת ע' קָלִין אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ; כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שְׂיֵשׁ לָהּ הַשְּׂתוּקָקוֹת לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מְנַסִּים אוֹתָהּ בְּתַאוּת אֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׂזוֹ תַּאוּת נְאוּף. וְלִכֵּן כְּמוֹ

מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא כָּלֵלִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי מִשֶּׁה רַבֵּנוּ
 בְּגִימְטְרִיָּה תְּרִי"ג, שֶׁזֶהוּ כָּלֵלִיּוֹת הַתּוֹרָה, זֶה לְעֻמַּת
 זֶה עוֹמֵד נִגְדוֹ ב'ל'ע'ם' הָרָשָׁע, שֶׁהוּא נֹגֵד הַתּוֹרָה:
 ב' – הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה, ל' – סוֹף הַתּוֹרָה, ע' –
 שְׁבַעִים פָּנִים שֶׁבַתּוֹרָה, מ' – כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם
 שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה. וְלָכֵן מִי שֶׁעוֹבֵר עַל פְּגַם הַבְּרִית,
 רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וּמַחוּ מִתְּבַהֵל וּמִטְמָטֵם בְּטַמְטוּם,
 וְהוּא מְלֵא מַחְשָׁבוֹת זָרוֹת, עֵקֶר הָעֵצָה – לְהִתְקַרֵּב
 אֶל הַצַּדִּיק, כִּי רַק הַצַּדִּיק יָכוֹל לְתַקְּנוֹ. בְּשִׁבִיל זֶה
 הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַח לָנוּ
 בַּדוֹר הַזֶּה אֶת רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁהוּא הַבְּטִיחַ לְהִקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁיַּחְזִיר אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה.

וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן
 ח'), שֶׁהַצַּדִּיק נִכְנָס בְּתוֹךְ הַצַּנוּר שֶׁל הָרָשָׁע, הֵינּוּ
 שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ טְמֵאת הָרָשָׁע, וְשׁוֹבֵר לוֹ אֶת הַצַּנוּר,
 וּמוֹצִיא אֶת הַחוּטָא מִשָּׁם. וְאָמַר עַל זֶה מוֹהַר"ן תְּ
 ז"ל, כִּיצַד נִכְנָס? עַל-יְדֵי תְּלַמִּידוֹ; הֵינּוּ כִּי הַצַּדִּיק
 מְשַׁאֵר תְּלַמִּידִים בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הַכַּחַשׁ שֶׁלוֹ
 לְהַחְזִיר בְּנֵי-אָדָם בְּתִשׁוּבָה, לְהַכְנִיס בְּבֵנֵי-אָדָם
 וּבְפָרֵט בְּבֵנֵי הַנְּעוּרִים חֶשֶׁק וּתְשׁוּקָה לְחֹזֵר אֶל
 הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֲבָל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיוֹן

קמים עליהם כלבים ונובחים עליהם. כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נ'), בסוד (ישעיה נו, יא): "והכלבים עזי נפש, לא ידעו שבעה"; על-כן מי שפגם בברית, ישמר עצמו מכלבים. כי מי הם הכלבים? אלו העומדים וחולקים על תפלות האיש הישראלי, שעדיין לא תקן בריתו בשלמות. פי הצדיק — כל ענינו רק גלוי אלקות, לגלות לכלם, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל זה אלקות, ופותח את הפה של כל מי שמתקרב אליו, שידבר אל הקדוש-ברוך-הוא, פי הצדיק מעורר מהשנה אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), וברגע שאדם מתעורר מהשנה, הוא מתחיל לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, שזה מה שהתנא אומר (תרומות א): סתם חרש — שאינו שומע ואינו מדבר. מי שאינו שומע את קול הצדיק, אינו יכול לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא. ולכן כל מי שזוכה להתקרב אל רבנו ז"ל, רבנו ז"ל מעוררו להתחיל להתבודד אל הקדוש-ברוך-הוא, ואפלו שהוא פגום בברית, יבוא אל הקדוש-ברוך-הוא ויצעק לפניו בקולי קולות במקום פנוי שאין שם בני-אדם ויזדכך מחו.

כִּי כַּשָּׂאָדָם חוֹטֵא, הַמַּחֲזִין שְׁלוֹ בְּעֵבוֹר
 וּבְצַמְצוּם, וְעַל-יְדֵי שְׁצוּעַק קוֹלֵי קוֹלוֹת בְּתַפְלָה,
 עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא מִקְטָנוֹת הַמַּחֲזִין וּבָא לְגַדְלוֹת
 הַמַּחֲזִין, כַּמּוּבָא (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כ"א); אֲבָל
 בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן בָּאִים כָּלְבִים, שֶׁהֵם עֲזֵי
 פָּנִים שְׂבֵדוֹר, וְרוֹצִים לְרַחֵק אֶת הָאָדָם מֵהַצְדִּיק. כִּי
 הַסֵּמ"ך-מ"ם יוֹדֵעַ, שְׂאֵם אָדָם יִהְיֶה מִקְרָב אֶל רַבְּנוּ
 ז"ל, אִין לוֹ כְּבָר מַה לַּעֲשׂוֹת אֶצֶל הָאָדָם הַזֶּה. וְלִכְּן
 סִפֵּר לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה ז' מֵהַזְּכוּב
 וְהַעֲפָבִישׁ), שֶׁקָּדָם שְׁיַרְדֵּה נִשְׁמַת רַבְּנוּ ז"ל לְזֶה
 הָעוֹלָם, עָשָׂה הַסֵּמ"ך-מ"ם רַעַשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:
 "אִם הַנְּשָׂמָה הַזֹּאת תִּרְדַּד — אִין לִי מַה לַּעֲשׂוֹת
 בְּעוֹלָם"; כִּי יָדַע שֶׁרַבְּנוּ ז"ל יָכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת כָּל
 עַם יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, וּבִפְרָט אֶת בְּנֵי הַנְּעוּרִים.
 וְאָמְרוּ לוֹ: "הַנְּשָׂמָה הַזֹּאת מִכְרָחָה לְרַדֵּת, קִין בָּא
 הַקִּין, וְאִתָּה צָא וּמָצָא לָךְ עֵצָה". וַיֵּצֵא לְבַחוּץ וְלֹא
 חָזַר, וּבֵין כֶּף הַעֲבִירוֹ אֶת נִשְׁמַת רַבְּנוּ ז"ל מֵעוֹלָם
 לְעוֹלָם וְהַשְּׂבִיעוּהָ, וְהִנֵּה בָּא הַסֵּמ"ך-מ"ם עִם אֵיזָה
 זֶקֶן טַפֵּשׁ שְׁצַחֵק וְאָמַר: "עֲכָשׁוּ נִשְׁמַת רַבְּנוּ ז"ל
 יְכוּלָה לְרַדֵּת, אֵינֶנִּי מִפְּחָד מִמֶּנּוּ". וּמִקְבֵּל אֶצֶל
 אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שָׂזוּ הִיתָה עֲצַת הַסֵּמ"ך-מ"ם,
 שְׁיִצְחָקוּ מִדְּבַר רַבְּנוּ ז"ל, וּמִי שְׂזוּכָה לְגַלוֹת

בְּחֹר חֶזֶק

שמה

וּלְפָרְסֵם אֶת רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, מִמֶּנּוּ יַעֲשׂוּ כָּל מִינֵי צָחוּק, וַיִּדְבְּרוּ עָלָיו כָּל מִינֵי לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת, עָלָיו יִנְבְּחוּ כָּל הַכְּלָבִים. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בִּיצָה כה:): ג' עֲזִיז הֵן: כָּלֵב — בַּחֲיוֹת; וְכֵן (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה מֵב, סִימָן ט'): חֲצוּף בַּחֲיוֹת — הַכְּלָב. וּלְפִי דִבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נ'): מִי הוּא הַכְּלָב? זֶה שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ז:): כָּל מִי שֵׁישׁ בּוֹ עֲזוֹת, בְּיָדוּעַ שֶׁעָבַר עֲבָרָה; וְכֵן אוֹמְרִים (שָׁם): כָּל אָדָם שֵׁישׁ לוֹ עֲזוֹת פָּנִים — מִתָּר לְקָרוֹתוֹ רָשָׁע; כִּי מוֹרָה וּמִגָּלָה שֶׁהוּא פָּגוּם בַּבְּרִית. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ה'): וְתֹאמִין שֶׁכָּל מִצְוֹתָא וּמְרִיבָה שֶׁבֵּין הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים, אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שִׁיגְרָשׁוּ סִטְרִין אַחֲרָנִין, שְׁזֵה הַפְּרוּשׁ (מִשְׁלֵי טו, לא): "אֲזַן שִׁמְעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקָרֵב חֲכָמִים תְּלִיז", לְשׁוֹן תְּלוּנָה וּמְרִיבָה; כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצְּדִיקִים, תִּדַע שְׁזֵה מִשְׁמִיעִין אוֹתָךְ תּוֹכַחָה עַל שֶׁפָּגַמְתָּ בְּטַפִּי מִחֶד, שֶׁעַל זֶה נֹאמֵר (מִשְׁלֵי ב, יט): "כָּל בְּאֵיהָ לֹא יִשׁוּבוּן וְלֹא יִשְׁיגוּ אַרְחוֹת חַיִּים; אַתָּה פָּגַמְתָּ בְּפָגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זָרַע לְבִטְלָה, וְלָכֵן אַתָּה מִמְכָּרַח לְשִׁמְעַע מִחֲלָקַת וּמְרִיבוֹת עַל הַצְּדִיק. וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן,

סימן עא), שְׁכָתוֹב בְּזֵהָר, שֶׁעַל חֶטָּא זֶה אֵי אֶפְשָׁר
 לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֵי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוּ בְּשׁוּם
 פָּנִים וְאֶפֶן כָּלֵל. וְאוֹמֵר עַל זֶה רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁבְּזֵהָר
 הַזֶּה אֵף אֶחָד אֵינּוּ מִבֵּין אֶת הַפֶּשֶׁט רַק אֲנִי, וְאֲנִי
 אוֹמֵר שֵׁשׁ עַל זֶה תִּשׁוּבָה. וְאוֹמֵר מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל
 (לקוטי־הַלְכוֹת, תַּפְּלִין, הַלְכָה ד'): אֵיךְ יָכוֹל רַבְּנוּ ז"ל
 לוֹמֵר אַחֲרַת מֵהַזֵּהָר? אֵלָּא אָדָם שֶׁחֶטָּא בְּבְרִית —
 הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, אֵין לוֹ תַקְנָה, אֲבָל הַצַּדִּיק
 שֶׁהִשִּׁיג אֶת גְּדֹל רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 הוּא מַצָּא דְרָכִים וּנְתִיבוֹת שֶׁאֶפְלוּ הֵכִי מְגִשָּׁם, הֵכִי
 מְלַכְלֵךְ, גַּם-כֵּן יָכוֹל לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה; כִּי
 בְּגְדֹל כַּח הַצַּדִּיק אֵין לָנוּ שׁוּם הַשְּׂגָה, כִּי זָכָה
 לְהִשָּׁיג אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּמַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה כְּזוֹ,
 שֶׁהוּא הִשִּׁיג רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהוּא יָכוֹל
 לְהַחֲזִיר אֶת כָּלֵם בְּתִשׁוּבָה. אֲבָל מְצִיבִים לַחוּטָא
 נִסְיוֹן: כָּלָבִים נוֹבְחִים. וְאָדָם שֶׁפָּגוּם בְּבְרִית, אִם יֵשׁ
 לוֹ שֶׁכֵּל, הוּא אוֹמֵר: "הִנֵּה יֵשׁ פֹּה צַדִּיק, יֵשׁ כָּאֵן
 חָכָם שֶׁיָּכוֹל לְעֹזֵר לִי, יָכוֹל לְהוֹצִיאֲנִי מֵהַבוֹץ
 שֶׁטַּבַּעְתִּי בּוֹ, יָכוֹל לְהַחֲדִיר בִּי גַם-כֵּן קִדְשָׁה
 וְטָהָרָה, תִּשׁוּקָה וְכִסּוּפִים אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 רְצוֹן לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֲזִי אֵינְנִי מְסַתְּפֵל עַל הַכְּלָבִים
 וְהַעֲזִי פָּנִים, אֵלָּא אֲנִי בּוֹרַח אֶל הַצַּדִּיק". וְלָכֵן

"בְּחֹר חֶזֶק" אֵינָנוּ מִפְּחַד מֵאַף אֶחָד, לֹא מִשׁוּם
 כָּלֵב עֵז פָּנִים, וּבֹרַח אֶל הַצַּדִּיק וְנִשְׁאַר אֶצְלוֹ,
 וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים קֶלֶב, יד): "פֹּה אֵשֶׁב כִּי אוֹיְתִיָּה". אֲבָל
 בְּחֹר חֶלֶשׁ, תִּכְרַף כְּשֶׁרוֹאֶה כָּלֵב — מִתְּפַחַד וּבֹרַח.
 וּמִכָּל שֵׁכֶן כְּשֶׁרוֹאֶה כָּלֵב נוֹבֵחַ — אֲזִי מִתְּרַחֵק
 וְאוֹמֵר: "הֲרִי נוֹבְחִים עַל הַצַּדִּיק הַזֶּה, וְלָמָּה לִּי
 לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו" וְכוּ'. לָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָּא רַבְתֵּי יב): הֲרִי הַכָּלֵב בָּא וְנוֹשֵׁף
 אֶתְכֶם — זֶה עֲמֵלֵק. כִּי עֲמֵלֵק טִמָּא אֶת נִשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל בְּבְרִית, כְּדָכְתִּיב (דְּבָרִים כה, יח): "וַיִּזְנֹב בְּךָ
 כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרַיָּךְ, וְאַתָּה עֵיף וַיִּגַע וְלֹא יֵרָא
 אֱלֹקִים"; כִּי כָּל קִלְפַת עֲמֵלֵק, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, זֶה
 נְאוּף. וְלָכֵן כְּתוּב בְּזִהָר (חֶלֶק ג' רפא:), שֶׁעֲמֵלֵק יוֹצֵא
 מִבְּלָעִם וּמִבְּלָק, כִּי ע'מ' מִבְּלָע'ם, וְל'ק' מִבְּלָק',
 אֲתוּנוֹן דְּדִין כְּאֲתוּנוֹן דְּדִין.

וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁנִּכְשַׁל כְּבָר בַּפְּגָם הַבְּרִית —
 הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, אִם רוֹצֵה לְהִיּוֹת "בְּחֹר חֶזֶק",
 וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עָלָיו לְדַעַת שֶׁעַל הַצַּדִּיק
 הָאֵמֶת וְעַל תְּלִמִּידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר
 תִּהְיֶה מַחְלָקָת, כִּי הַכָּלָבִים יִנְבְּחוּ וַיִּדְבְּרוּ עָלָיו כָּל
 דְּבָר אָסוּר. וְאִם תִּהְיֶה "בְּחֹר חֶזֶק", וְתַעֲרֹךְ

חֶשְׁבוֹן: מָה אֲכַפֵּת לִי מֵה שֶׁהַכְּלָבִים נוֹבְחִים, אֲבָל לִי יֵשׁ תּוֹעֵלֶת אֲצֵל הַצְּדִיק וְהַחֶכֶם הַזֶּה, אֲצֵל תַּלְמִיד הַצְּדִיק הַזֶּה, מָה לִי לְהַבְהִיל?! וּבְאַמַּת אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה לֵא, סִימָן ט'): מָדָה רָעָה יֵשׁ בְּכָל־בַּיִם, אֶחָד נוֹבֵחַ, וְכָל־מִתְקַבְּצִים וְנוֹבְחִים עַל חֲנָם; וְכַמוֹ-כֵן רוֹאִים בְּמִתְנַגְּדִים עַל הַצְּדִיק, שְׂמֵת־קִבְּצִים הַרְבֵּה כְּלָבִים וְנוֹבְחִים, וְשׂוֹאֲלִים אוֹתָם: מָה אַתָּם נוֹבְחִים? וְעוֹנִים: שְׂמַעְנוּ כָּל־בַּיִם אֶחָד נוֹבֵחַ, אֲזַי כָּל־נוֹבְחִים אֶחָדֵינוּ. וְזוֹ מִדַּת עֲזִי פָּנִים שְׂחֹלְקִים עַל הַצְּדִיק. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנב), שְׂמַאֲד מְאֹד קָשָׁה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק, וְלִפְעָמִים שְׂמִים בִּפְתַח יָרֵא שְׂמִים, הָעֵקֶר שֶׁלֹּא יִתְקַרְבוּ אֶל הַצְּדִיק וְהַחֶכֶם הַזֶּה. וְאוֹתוֹ 'יָרֵא שְׂמִים' אוֹמֵר עַל הַצְּדִיק הַזֶּה שֶׁהוּא מְסַכֵּן וְכוּ', הָעֵקֶר לְהִרְחִיק אֶת הַבְּרִיּוֹת מִמֶּנּוּ. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הַזֶּה, אֲלֵא בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ, שְׂאָדָם צָרִיךְ לִילֵךְ עַד כַּדֵי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ.

עַל-כֵּן, בְּנֵי הַיְקָר! אִם אַתָּה רוֹצֵה לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר קָלְקַלְתָּ, הִיָּה נָא "בְּחֹר חֶזֶק", וְלֵךְ בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ גְּדוּלָה מְאֹד, וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׂוֹם בְּרִיָּה

שְׁבַע עוֹלָם הַמוֹנֵעַת וּמַעֲכָבֶת אוֹתָךְ לְהִתְקַרֵּב אֶל
הַקִּדְשָׁה, וְלִהְיוֹת חֵבֵר אֶל הַצַּדִּיק הַמְּלַמֵּד עֲצוֹת
וְהִתְחַזְקוֹת וּדְרָכִים, אֵיךְ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי
בְּאֵמֶת עַל זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת "בַּחֹר חֹזֵק" מְאֹד; כִּי
קָשָׁה מְאֹד לְהִחְזִיק מֵעַמֵּד, כִּי הַנְּסִיווֹנוֹת קָשִׁים
וּמְרִים, וּבִפְרָט בַּחֹר צָעִיר שְׂאִינְנוּ מְלַמֵּד מְלַחֵמָה,
הַסִּפְּנָה הָאוֹרֶבֶת לוֹ גְּדוּלָה מְאֹד. וְעַל-כֵּן הַצַּדִּיק
מְגַלֵּה לוֹ כָּל הָעֲנָיִן שֶׁל תְּפִלָּה, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל
מִפָּגַם הַבְּרִית אֲלָא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פְּרָשָׁה כ', סִימָן יג): בְּלָעָם הִיָּה
רָשָׁע עָרוֹם, וְיָדַע שְׂפִיּוֹן שְׂאָדָם חוּטֵא וְאוֹמֵר
חֲטָאתִי, אֵין רְשׁוּת לְמַלְאָךְ לִגַּע בּוֹ; כִּי אֵין עָלָיו
שׁוֹם קְטָרוֹג. וְלִכֵּן בְּלָעָם, שֶׁהוּא סֶמֶל שֶׁל נֶאֱוָף,
אֵינוֹ רוֹצֵה שְׂיִתְבוּדָדוֹ לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעוֹשֶׂה
כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם לְמַנַּע אֶת הַהִתְבוּדָדוֹת, כִּי
יִוָּדַע, שְׂבַרְגַּע שְׂאָדָם יִתְבוּדַד אֱלֹיו יִתְבַּרַךְ, אֵין לוֹ
מָה לַעֲשׂוֹת אֲצֵל אָדָם זֶה, כִּי זוֹ הַמַּעֲלָה שְׂרַבְנוּ ז"ל
גָּלָה לָנוּ: הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבוּדָדוֹת, וְהַיְדוּי דְּבָרִים
שְׂאָדָם מִתּוֹדָה לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ, וּמְפָרֵשׁ כָּל אֲשֶׁר עָבַר
עָלָיו, בְּזֶה מְכַלָּה אֶת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם לְגַמְרֵי, וְעוֹקֵר
אֶת בְּלָעָם מִמֶּנּוּ, מְשַׁרֵּשׁ אֶת כָּל הַכְּפִירוֹת
וְהָאֶפִיקוֹרְסוֹת מִלְבוֹ.

וּלְכֵן אֲשֶׁרִי הָאָדָם שְׁמֵתְקָרַב אֶל רַבְּנוּ ז"ל
 וּמְצִיית אֶת רַבְּנוּ ז"ל. וְעַקֵּר הַהִתְקַרְבוֹת הַיָּא —
 בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, לְזֶרֶק וּלְהַשְׁלִיף אֶת הַחֲכָמוֹת
 הַמְדַמּוֹת שֵׁישׁ לוֹ. וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוֹטִי-
 מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קכג), שְׁעַקֵּר הַהִתְקַרְבוֹת
 וְהַהִתְקַשְׁרוֹת אֶל הַצְּדִיק — בַּק לְהַשְׁלִיף שְׁכָלוֹ
 לְגַמְרִי, וַיֵּדַע שְׁכָל מַה שְׁהַצְּדִיק אוֹמֵר — כִּהוּא זֶה
 יְקִים. וְכִמְאֻמָּרָם ז"ל (רַש"י דְּבָרִים יז, יא): אֶפְלוֹ אוֹמֵר
 לָךְ עַל יָמִין שֶׁהוּא שְׁמַאל וְעַל שְׁמַאל שֶׁהוּא יָמִין
 — תְּצִיית אוֹתוֹ; וְזוֹ נִקְרְאת שְׁלֵמוֹת הַהִתְקַרְבוֹת.
 וְאִם "בְּחֹר חֲזָק" בְּזֶה, אַף אֶחָד אֵינּוּ יָכוֹל לְשַׁבְּרוֹ.
 כִּי בְּחֹר צָעִיר זוֹכֶה עֲדִין לְשִׁמְעַ אֶת הַקּוֹל שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְזֶה מַה שְׁכָתוּב (וַיִּקְרָא ה', א):
 "וַיִּנְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהָעֵד שֶׁלֹּא
 יַחֲטָא, אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע, אִם לֹא יִגִּיד וַיִּנְשָׂא עוֹוֹנוֹ",
 אוֹמֵר עַל זֶה הַזֵּהר הַקְּדוֹשׁ (זֵהר חֶלֶק ג' יג): "וַיִּנְפֹשׁ
 כִּי תַחֲטָא" — אֵיךְ יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁנַפְשׁ אִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי תַחֲטָא? הֲרִי "וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים" —
 שְׁמַע קוֹל הַשְּׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁבִיעוּהוּ: 'תְּהִיָּה צְדִיק וְאֵל
 תְּהִיָּה רָשָׁע', "וְהָעֵד" — הָעֵיד לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 שֶׁלֹּא יַחֲטָא, "אוֹ רָאָה" — רָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת
 הָעֲלִיּוֹנִים, אֶת הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׁוּעִים מַה קוֹרָה,

"או ידע" — הוא יודע שְאָסוּר לַחֲטָא, וְאִיךָ נֶפֶשׁ
יִשְׂרָאֵל תִּחַטָּא?!

אָבֵל מַה לַעֲשׂוֹת? כִּבֵּר חֲטָאתִי, נִכְשַׁלְתִּי בַפְּגָם
הַבְּרִית — הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, טִמַּמְתִּי אֶת מֹחִי,
עֲקַמְתִּי אֶת לְבִי, אֲנִי מְלֵא סִפְקוֹת וְקִשְׁיוֹת עָלָיו
יִתְבָּרֵךְ, בַּר מִיָּנֵן, יֵשׁ לִי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים
רָעִים, וְאֲנִי שְׁקוּעַ בְּנֵאוֹף, אֲנִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, אֲנִי
יָכוֹל לְלַמֵּד וְכוּ', עַל זֶה אוֹמֵר: "אִם לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא
עוֹוֹנוֹ" — לְכֹל הַפְּחוֹת בֵּא וְתִתְּוֹדָה לַהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ,
וְתֹאמַר לְפָנָיו: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, חֲטָאתִי, עֲוִיתִי,
פִּשְׁעֵתִי" וְכוּ', כִּי אֶצְלוּ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד חָשׁוּב אֲמֵת.

וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן
קִיב): כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם
עָלָיו, וְרוֹצֵה בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכּוֹ וְחֲזִיהָ. וְכַמְּאֲמָרם ז"ל
(שִׁבְת): 'הֵבֵא לְטָמֵא — פּוֹתְחִים לוֹ'; אִם אָדָם
חוֹטֵא, כִּבֵּר פּוֹתְחִים לוֹ פְּתָחִים אִיךָ לְצֵאת
מִהַחֲשֵׁךְ. וְלָמָּה אָדָם אֵינוֹ יוֹצֵא? כִּי אֵינוֹ רוֹאֵה אֶת
הַדֵּלֶת אִיךָ לְצֵאת; כִּי בְּרַגַע שֶׁאָדָם חוֹטֵא, הוּא
מְלֵא כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, וְכִמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל
(סִפְרֵ-הַמִּדּוֹת, אוֹת אֲמוּנָה, סִימָן כב): הַפִּשַׁע שֶׁל הָאָדָם

מְכַנִּים כְּפִירָה לְאָדָם; מְרַב חֲטָאִים וְעוֹנוֹת הוּא
 מְלֵא כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, וְאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַשַּׁעַר.
 עִם כָּל זֹאת אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל: עַל-יְדֵי אֱמֶת, אִם אָדָם
 יִדְבֵּר בְּאֱמֶת לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּסְפֹּר לְפָנָיו
 יִתְבָּרַךְ כָּל אֲשֶׁר מַעִיק לוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יָאִיר בּוֹ אוֹרוֹ
 יִתְבָּרַךְ, כִּי הָאֹר שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה אֱמֶת, כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים כו, א): "הַיְיָ הָאֹרִי וַיִּשְׁעֵי", אֲבָל
 הָאֱמֶת צְרִיכָה לְהִיּוֹת אֱמֶת אֱמֶתִית.

וְאוֹמֵר שֵׁם רַבְּנוּ ז"ל: וְהַמְשָׁכִיל הַמְּבִין יֵשׁ לוֹ
 לְהַתְּפַלֵּל כָּל יְמֵי חַיָּיו לְדַבֵּר דְּבוּר אֶחָד אֱמֶת לְפָנָיו
 יִתְבָּרַךְ כְּרְאוּי, כִּי לֹא כָּל אֶחָד יְכוּל לְדַבֵּר דְּבוּר
 אֱמֶת. וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, שֶׁהֵבִינוּ מִמוֹהֲרַנ"ת
 ז"ל: מָתִי הוּא דְּבוּר אֱמֶת? כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם
 מְשַׁבְּרִים וְגָלִים וְנִחַשְׁךְ עוֹלָמוֹ; בְּחֹר צָעִיר נִכְשֵׁל
 בְּפָגַם הַבְּרִית, וְאֵינוֹ מוֹצֵא זְוִיגוֹ, וּבּוֹרַח לְאִיזוֹ פְּנֵה
 שָׂאִין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, אוֹ יוֹצֵא בְּשֻׁדָּה אוֹ בַּיַּעַר,
 וּמְרַגֵּשׁ עֲצָמוֹ הֵכִי יְרוּד וְשָׁפֵל, הֵכִי מְלַכְלָךְ,
 וּמִתְחִיל לְשַׁפֵּךְ שִׁיחוֹ וְלִבּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְצוּעֵק:
 "אָבָא, אָבָא, תּוֹצִיא אוֹתִי, נִכְשַׁלְתִּי בְּפָגַם הַבְּרִית"
 וְכוּ', אִם הוּא "בְּחֹר חֶזֶק" שְׂאֵינוֹ עוֹזֵב אֶת עֲצָמוֹ,
 "יַעֲבֹר עָלַי מָה, אֲנִי אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא אֶעֱזֹב בְּשׁוּם

פְּנִים וְאֶפֶן", וּמִתְוֹדָה לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא מוֹחֵל לוֹ. כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (תּוֹרַת כְּהֻנִּים בְּחֻקְתִּי כו):
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁמִיד שָׁהֵם מִתְוֹדִים עַל
 עֲוֹנוֹתֵיהֶם, מִיָּד אָנִי חוֹזֵר וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. וְכֵן
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, מְשָׁלִי יח): מִי
 גָרַם לְדוֹד, שָׁבָא לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא? פִּיּו שְׁאָמַר
 חֲטָאתִי; בָּזָה שְׁאָדָם בָּא וּמִתְוֹדָה לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ —
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל לוֹ. וְלִכֵּן אִם לֹא תִגִּיד מָה
 חֲטָאתָ, אֲזִי בְּאֵמַת לֹא יִמְחַלוּ לָךְ "וְנִשְׂא עֲוֹנוֹ".

עַל-כֵּן, בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְהִיּוֹת "בְּחֹר חֲזָק"
 וְעַקְשָׁן, וְלֹא לְעֲזוֹבוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלְהִתְחַנֵּן וְלְהִתְוֹדוֹת
 לְפָנָיו. וְכְמֵאֲמָרָם ז"ל (תַּעֲנִית טז): טוֹבֵל וְשָׂרֵץ בְּיָדוֹ,
 אָדָם שֵׁשׁ בְּיָדוֹ עֵבֶרָה וּמִתְוֹדָה, וְאִינוּ חוֹזֵר בּוֹ,
 לְמָה הוּא דוֹמָה? לְתוֹפֵס שָׂרֵץ בְּיָדוֹ וְטוֹבֵל, כִּי אָדָם
 צָרִיךְ לְעֲזוֹב אֶת הָרַע שְׁלוֹ. וְזוֹ מַעֲלַת תְּפִלָּה
 וְהִתְבּוֹדָדוֹת שְׂגָלָה לָנוּ רַבָּנוּ ז"ל, שְׁנֵה הָיָה יְסוֹד
 אֲצִלוֹ ז"ל. וְכִדְאִיתָא בְּדַבְּרֵיו ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק
 ב', סִימָן פד), שֶׁהַפֶּתַח לְהַכְּנִס אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 זֶה הַפֶּה, הֵינּוּ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא
 הַשַּׁעַר לְבָא לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ. וְלִכֵּן כָּל מִי שֶׁמְקַרֵּב אֶל

רַבְּנוּ ז"ל, צָרִיךְ לְרַאוֹת לְדַבֵּר הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ, כִּי אִם יִרְבֶּה לְפָרֵשׁ שְׂיַחֲתוּ מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו לְפָנָי קוֹנֹנוּ, סוּף כָּל סוּף יִפְתַּח לוֹ הַמַּחַ וְהַדַּעַת, וְיִזְכֶּה לְלַמַּד תּוֹרָה בְּקִדּוּשָׁה וּבְטְהָרָה. וְרַבְּנוּ ז"ל אָמַר פַּעַם לְאַחַד, שֶׁבֶּא אֱלֹו וְאָמַר לוֹ: "רַבִּי, אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, תִּתְּנֵנוּ לִי יַעֲצֵה אֵיךְ מִתְקַרְבִּים אֱלֹו יִתְבַּרַךְ". עָנָה וְאָמַר לוֹ רַבְּנוּ ז"ל: "תְּלַמֵּד". אַזֵּי הַתְּלוּנָן: "אֵינְנִי יָכוֹל לְלַמֵּד". הַשִּׁיבוּ רַבְּנוּ ז"ל: "עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יָכוֹלִים לָבוֹא לְהַכֵּל, לְכָל טוֹב, לְכָל הַקְּדוּשׁוֹת, לְתוֹרָה וְלַתְּפִלָּה וּלְכָל הַטוֹב שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת" (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קיא). לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁאִם אָדָם מִרְגִּיל עֲצָמוֹ לְשִׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנֹנוֹ — מִשְׁתַּנֶּה לוֹ הַכֵּל, וְנִפְתַּח מַחוּ וְדַעַתוֹ, וְיָכוֹל לְלַמֵּד תּוֹרָה.

כִּי בְּאַמֶּת, בְּנֵי הַיָּקָר! הָעֶקֶר הוּא לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֵין דָּבָר חָשׁוֹב מְלֻמְדָּה. עַד כְּדֵי כָּךְ, שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֱלֵיהוּ): בֵּא וְרֵאֵה כַּמָּה גְּדוֹל כַּחַה שֶׁל תּוֹרָה, שְׂמִטְהָרַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּזִמָּן שְׁעוֹשִׁים תְּשׁוּבָה אֲפֵלוּ מִעֲבוּדָה זָרָה שְׁבִידָם. אָדָם שֶׁעֲבַד אֱלִילִים, אִם לוֹמַד תּוֹרָה —

הקדוש-ברוך-הוא מוחל לו. אבל מי שפגום
 בברית, מאד מאד קשה לו ללמד תורה, כי אינו
 יכול לצמצם את מחו ולהבין את הלמוד. לזאת
 נתן לנו רבנו ז"ל יצעה נוראה ונפלאה איך ללמד
 תורה, וזה "סדר-דרך-הלמוד" של רבנו ז"ל
 המובא בשיחות-הר"ן, סימן ע"ו, שאדם ילמד
 מקרא, הינו שיקח חמש ויקרא פסוק אחר פסוק,
 עד שיזכה לסיים שנים מקרא ואחד תרגום,
 וצריכים להזהר בזה מאד ולסיים בכל שבוע את
 הסדרא — שנים מקרא ואחד תרגום עם פרוש
 רש"י, שזה מסגל ליראת שמים, ואומרים חכמינו
 הקדושים (ברכות ח:): לעולם ישלים אדם פרשיותיו
 עם הצבור, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור
 משלימין לו ימיו ושנותיו; וכן אומר רבנו ז"ל,
 שאדם צריך ללמד משנה, לקחת משניות ולהתחיל
 לגרס פק אחר פק, פק אחר פק, ואף-על-פי
 שאינו מבין את אשר מדבר — יקרא. כי כן
 אומרים חכמינו הקדושים (עבודה זרה יט.): לעולם
 ליגרים איניש, ואף על גב דמשכח ואף על גב דלא
 ידע מאי קאמר; קדם צריכים הרבה להגיד ולהגיד,
 לגרס פק אחר פק וכו', ועצת רבנו ז"ל להתחיל

אֶת הַמְשָׁנִיּוֹת מֵהִתְחַלָּה עַד הַסּוּף, וְלֹא לַחֲזֹר
בְּאִמְצָע, אֲלָא לְהַמְשִׁיךְ וְלְהַמְשִׁיךְ עַד שְׁיִסִּים
מִסְכָּתָא וְעוֹד מִסְכָּתָא, עַד שְׁיִסִּים סְדֵר וְעוֹד סְדֵר,
עַד שְׁיִסִּים שְׁשֵׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, וְאִז יִתְחִיל שׁוֹב
וְשׁוֹב. וְאִם יִרְגִיל עֲצָמוּ בְּצוּרָה כְּזוֹ, יִפְתַּח לוֹ מַחוּ
וְדַעְתּוֹ, עַד שְׁיִרְאֶה שְׁמִבִּין. וְסִפֵּר רַבְּנֵי ז"ל עַל
עֲצָמוֹ, שְׁכַשְׁהִיהָ קָטָן, לְמַד מְשָׁנִיּוֹת וְלֹא הִבִּין,
וְלְמַד אֶף-עַל-פִּי-כֵן וּבְכָה הַרְבֵּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, עַד שְׁעֲזָרוּ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְזָכָה לְהִבִּין.
לְכֵן "בְּחֹר חֲזָק" אֵינוֹ שׁוֹאֵל שְׁאֵלוֹת, אֲלָא מְצִיֵּת
אֶת רַבְּנֵי ז"ל, וּמְסִים פְּעָמִים אֵין מִסְפֵּר שְׁשֵׁה סְדְרֵי
מְשָׁנָה. וְכֵן רָצָה רַבְּנֵי ז"ל שְׁנִלְמַד גְּמָרָא, וְאֶף
שְׁבַתְחָלָה אֵין מְבִינִים כְּלוּם, וּבְפִרְט אָדָם שְׁחָטָא
בְּפָגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, אֲשֶׁר נִטְמָטָם
מַחוּ עַל-יְדֵי כֶּף, וּבְפִרְט מִי שְׁלַכְלֵךְ עֲצָמוֹ בַּזְּהֵמָה
שֶׁל גְּאוּף, אֵינוֹ יָכוֹל לְצַמְצֵם עֲצָמוֹ בְּפִשׁוּטָן שֶׁל
דְּבָרִים, וְעַל-כֵּן יִקַּח גְּמָרָא בְּלֵי רִש"י וְתוֹסְפוֹת,
וְיִסִּים אֶת כָּל הַש"ס בְּגִרְסָה, דִּף אַחַר דִּף, עַד
שְׁיִזְכָּה לְסִים פֶּרֶק וְעוֹד פֶּרֶק, וְאַחַר-כֵּן מִסְכָּתָא
וְעוֹד מִסְכָּתָא, עַד שְׁיִסִּים אֶת כָּל הַש"ס, וְיִתְחִיל
שׁוֹב וְשׁוֹב, וּבַפֵּעַם הַשְּׁלִישִׁית וְהַרְבִּיעִית יִתְחִיל עִם
רִש"י, וְאַחַר-כֵּן עִם תוֹסְפוֹת. וְאִם-כֵּן "בְּחֹר חֲזָק"

צָרִיף לְלַמֵּד עַל-פִּי דְרָף זֹו, כִּי כֵן רָצָה רַבֵּנוּ ז"ל לְשַׁנְּסִים אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ בְּאֶפֶן הַזֶּה: מְקַרָּא, מְשַׁנָּה, גְּמָרָא, מְדַרְשׁ, הַלְכוֹת וְאֲגָדוֹת. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְבֵי אֱלִיהוּ זוטא א): וְכִיּוֹן שְׂקָרָא אָדָם תּוֹרָה, נְבִיאִים וְכַתוּבִים, וְשָׁנָה מְשַׁנָּה, מְדַרְשׁ, הַלְכוֹת וְאֲגָדוֹת, וְשָׁנָה הַגְּמָרָא וְשָׁנָה הַפְּלוּל לְשִׁמָּה, מִיָּד רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלָיו.

אָבֵל לְזֶה צָרִיכִים לְהִיּוֹת "בְּחֹר חֶזֶק", לֹא לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם דְּבָר, אֲלֵא לִידַע, שְׁכָל דְּבוּר שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל זֶה קֹדֶשׁ קְדָשִׁים, וְאִם רַבֵּנוּ ז"ל אָמַר, אֲזִי אֵין לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה, וְאֵלוּ הַמְּתַלּוֹצְצִים — מַה יֵּשׁ לִי אַתֶּם?! וְאַף שְׂאֲנִי שׁוֹכַח מַה שְׂאֲנִי לּוֹמֵד, לֹא אֶכְפַּת לִי, עָלִי לְלַמֵּד בְּאֶפֶן הַזֶּה, וְלֹא יִחְסַר לִי יוֹם אֶחָד מִלְּמוּד הַתּוֹרָה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פְּרָשָׁה א', סִימָן לֵד): זֶה שְׁפוּטָה שֶׁל תּוֹרָה, שְׂאָדָם לּוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכַחָהּ, לְטוֹבָתוֹ אָדָם לּוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכַח, שְׂאֵלוּ הִיא אָדָם לּוֹמֵד תּוֹרָה וְלֹא שׁוֹכַחָהּ, הִיא מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שְׁנַיִם וְשִׁלְשׁ שָׁנִים, וְחוֹזֵר וּמִתְעַסֵּק בְּמִלְאֲכָתוֹ, וְלֹא הִיא מְשַׁגֵּיחַ בָּהּ לְעוֹלָם, אֲלֵא מִתּוֹף שְׂאָדָם לּוֹמֵד תּוֹרָה

וְשׁוֹכְחָה, אֵינוֹ מְזִיז וְאֵינוֹ מְזַיֵּעַ אֶת עֲצָמוֹ מִדְּבָרֵי תוֹרָה; וְאֵינוֹ חָדַל לְלַמְּדָהּ, אֶלֶּא תָּמִיד חוֹזֵר עַל לְמוּדוֹ. וּמִי שֶׁיִּרְגִיל עֲצָמוֹ בְּסִדְרֵ-דְרָךְ-הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוֹ ז"ל, תָּמִיד יִהְיֶה עָסוּק, כִּי כָּל יוֹם יֵשׁ לוֹ אֶת שְׁעוּרָיו.

וַיֵּשׁ אֲצִלְנוּ חֲמִשָּׁה-עָשָׂר שְׁעוּרִים שֶׁמְכַרְחִים לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם חֶק וְלֹא יַעֲבֹר: מְקָרָא — חֲמִשׁ רִש"י עִם הַתְּרַגּוּם, תַּנ"ךְ, שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה, בְּבִלִי, יְרוּשָׁלַמִי, תּוֹסֵפְתָא, רַמְב"ם, טוֹר וְשִׁלְחַן עָרוֹף, זֵהר וְתִקּוּנִים, מְדַרְשׁ רַבָּה וּמְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא, לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, לְקוּטִי-הַלְכוֹת; וְזֶה אֲצִלְנוּ הַיְסוּד לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְאַפְלוּ מְעַט מְכָל שְׁעוֹר, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְלַמֵּד אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּפַעַם אַחַת, אֶלֶּא אוֹרֶךְ זְמַן, וְכַךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמִדְבַר רַבָּה, פְּרָשָׁה יב, סִימָן יא): לָמָּה נִמְשְׁלָה תּוֹרָה בְּתַאֲנָה? שֶׁהַתַּאֲנָה נִקְלָטָה מְעַט מְעַט, וְכַךְ הַתּוֹרָה — הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט וּלְמַחֵר הַרְבֵּה, לְפִי שֶׁאֵינָה מְתַלְמְדָת — לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בְּשָׁתַיִם; וְכֵן אוֹמְרִים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה יט, סִימָן ב): מִי שֶׁטִּפֵּשׂ אוֹמֵר: מִי יָכוֹל לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה? מִי שֶׁפָּקַח אוֹמֵר: הֲרִינִי שׁוֹנָה ב' הַלְכוֹת הַיּוֹם וּב' הַלְכוֹת לְמַחֵר, עַד שֶׁאֲנִי שׁוֹנָה אֶת כָּל

הַתּוֹרָה כְּלָהּ; טַפֵּשׁ אֹמֵר: מָה אֲנִי מוֹעִיל לְלַמֵּד
 תּוֹרָה וּמִשְׁכָּחָהּ, פִּקַּח אֹמֵר: וְלֹא שָׂכַר יִגִּיעָה
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לִי?!

לְזֹאת, בְּנֵי הַיֶּקָר! רְאֵה לְהִיּוֹת "בְּחֹר חֶזֶק",
 וְלֹא לְהִתְפַּעֵל וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם בְּרִיָּה, וְלִקְיָם
 רְצוֹן רַבָּנוּ ז"ל. וְלִכֵּן "בְּחֹר חֶזֶק" שְׂאִינוּ מְטַעֵה
 עַצְמוֹ וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, יִצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד — בֵּין
 בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחֵי. וְאִף שִׁיּוּדַע שְׁחָטָא בְּחֻטָּאִים
 הַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר, עִם כָּל זֹאת כַּח הַתּוֹרָה גְּדוּל מְאֹד
 מְאֹד. וְרַבָּנוּ ז"ל דִּבֶּר פַּעַם מִמְעַלְת לְמוֹד הַתּוֹרָה,
 שְׂאֶפְלוּ שְׂאָדָם חָטָא — מוֹעִיל לוֹ לְמוֹד תּוֹרָה.
 וּשְׂאֵלוּ מוֹהַרֵּנֵי ז"ל: וְאִם אָדָם פָּגַם בְּבְרִית? אֲזִי
 הַקְפִּיד עָלָיו רַבָּנוּ ז"ל, וְאָמַר: מַה תְּדַבֵּר, הֲלֹא
 בְרִית בִּיסוּד וְאוֹרֵיָתָא בְּתַפְאֲרָתָא, וְתַפְאֲרָתָא יוֹתֵר גְּבִיָּה
 מִיסוּד (עֵינֵי חַיִּי-מוֹהַרֵּן, סִימָן תַּקְעָג), הֵינּוּ שְׂאֵם אָדָם
 לוֹמֵד תּוֹרָה, יָכוֹל לְכַפֵּר אֶת אֲשֶׁר פָּגַם בְּבְרִית. וְכֵן
 אֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (יְרוּשָׁלַיִם רֵאשׁ הַשָּׁנָה ד, ח):
 כִּיּוֹן שְׁקַבְּלִתֶם עָלֵיכֶם עַל תּוֹרָה, מַעְלָה אֲנִי עָלֵיכֶם
 כְּאֵלּוּ לֹא חָטָאתֶם מִימֵיכֶם.

לְכֵן "בְּחֹר חֶזֶק" צָרִיךְ לִהְיוֹת פְּקֻחַ, לְפָקֻחַ
 עֵינָיו וְלִרְאוֹת מַה קּוֹרֶה פֹּה? ! זְכִיתָ לֵידַע מֵרַבִּי
 אֲמַת כְּזֶה, רַבִּי הַמַּגְלֶה עֲצוֹת נוֹרְאוֹת כְּאֵלוֹ, אֲזִי
 לָמָּה אֵינִי מְצִיטוֹ? ! יֵשׁ לָךְ רַבִּי אֲמַת כְּזֶה, הַמַּגְלֶה
 לָךְ הַנְּהַגוֹת יְקָרוֹת כְּאֵלוֹ, נְתִיבוֹת וּדְרָכִים נִפְלְאוֹת
 כְּאֵלוֹ, לָמָּה אֵינִי הוֹלֵךְ בָּהֶם? ! וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (קִהְלֵת רַבָּה, פְּרָשָׁה ו', סִימָן יג): הוֹאִיל וְהֵבֵל
 הֵם יָמֵיו שֶׁל אָדָם וְכִצֵּל הֵם, מָה הַנְּאִי יֵשׁ לוֹ
 בְּחַיִּים? אֵלָּא יִתְעַסֵּק בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂכַלֵּן חַיִּים; כִּי
 כְּאֲשֶׁר אָדָם לוֹמֵד תוֹרָה, זוֹכֶה לְשִׁבְרֵי אֶת יִצְרוֹ הָרַע
 הַמְּשַׁעֵּעַ אוֹתוֹ. וְכַמְּאִמְרָם ז"ל (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם
 עוֹבֵר עֲבָרָה, אֵלָּא אִם-כֵּן נִכְנָסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת;
 וּבְכַרְט כְּשִׁחוּטָא בְּפִגְמֵי הַבְּרִית, אֲזִי נַעֲשֶׂה מְשַׁעֵּעַ
 לְגַמְרֵי. אֲבָל אִם לוֹמֵד תוֹרָה, נִכְנָס בּוֹ דַעַת וְשִׂכָּל,
 וּמְכַנִּיעַ אֶת הַיִּצְרֵי הָרַע. כִּי הַתוֹרָה הִיא כְּמַקְל,
 וְשׁוֹבֵרֵת אֶת הָרַע שְׁלוֹ. וְזֹאת אָנוּ מְקַבְּלִים מֵרַבְּנוּ
 ז"ל — תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
 תְּשׁוּקָה לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְלַמֵּד אֶת
 הַתוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לִהְיוֹת בְּכָל חֻלְקֵי הַתוֹרָה
 הַקְּדוֹשָׁה. וְלָכֵן, בְּנֵי הַיְקָר! הִיָּה "בְּחֹר חֶזֶק", חֶזֶק
 וְהַתְּחִזֵּק מְאֹד, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם.

רֹאֵה מָה לְפָנֶיךָ! אַתָּה יְכוּל לְזָכוֹת לְכָל הַמְדַרְגּוֹת
 שְׁבַעֲוֹלָם, אִם רַק תִּקַּח עֲצֻמָּה בְיָדֶיךָ, וְאֵל תִּסְתַּפֵּל
 עַל שׁוֹם כָּלֵב הַנוֹכַח נֶגֶד רַבְּנוּ ז"ל וְנֶגֶד תַּלְמִידָיו
 שְׁבַכְל דְּוֹר וְדוֹר, אֵל תִּסְתַּפֵּל עַל שׁוֹם מְחַצְּפִים
 הַמְגַלִּים פְּרָצוּפִים הַטָּמֵא; כִּי מִי שֶׁמְדַבֵּר עַל הַזּוּלָּת,
 סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם מְאֹד, וּבִפְרָט מִי שֶׁמְדַבֵּר עַל
 הַצְּדִיקִים, כִּי כָּבֵר אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים נה, כ):
 "שִׁלַּח יְדוֹ בְּשָׁלוֹמָיו, חִלַּל בְּרִיתוֹ"; וְלָכֵן הָיָה
 "בְּחֹר חֶזֶק", וְאֵל תִּתְּבַלְּבַל מִשׁוֹם בְּרִיָּה, וְתִקַּח
 עֲצֻמָּה בְיָדֶיךָ, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם תִּתְּפַלֵּל בְּמִנְיַן דְּיָקָא:
 שְׁחֲרִית, מְנַחָה, עֶרְבִית, וְכֵן תִּשְׁתַּדֵּל מְאֹד בְּמִסִּירוֹת
 נַפְשׁ לֹאמַר חֲצוֹת בְּכָל לַיְלָה, אֲשֶׁר בְּפִרוּשׁ גָּלָה לָנוּ
 רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן סז): הָעֶבֶר אֵין,
 בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצֻפָּה בְּכָל
 יוֹם וְיוֹם לְבָנוֹתוֹ, אֲבָל עָלִינוּ לְרֵאוֹת שְׁלֵא נִהְיָה
 מוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים לְבָנֵינוּ, וְעַל-יָדֵי שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל
 לַיְלָה תִּקְוֶן חֲצוֹת, נִזְכָּה לְהִתְאַבֵּל עַל חֶרֶבֶן הַבַּיִת,
 וְכָל הַמִּתְאַבֵּל עַל חֶרֶבֶן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, הַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְזוֹכָה לְרֵאוֹת
 בְּבָנֵינוּ (בְּבֹא בְתָרָא ס); אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנִּים דְּבוּרִים
 אֵלּוֹ בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְאֵז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, וְיִזְכָּה

שסב

בְּחֹר חֶזֶק

לְרֵאוֹת וְלַחֲזוֹת בְּנַעַם הַשְּׂכִינָה, וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ, אָמֵן
וְאָמֵן.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!